

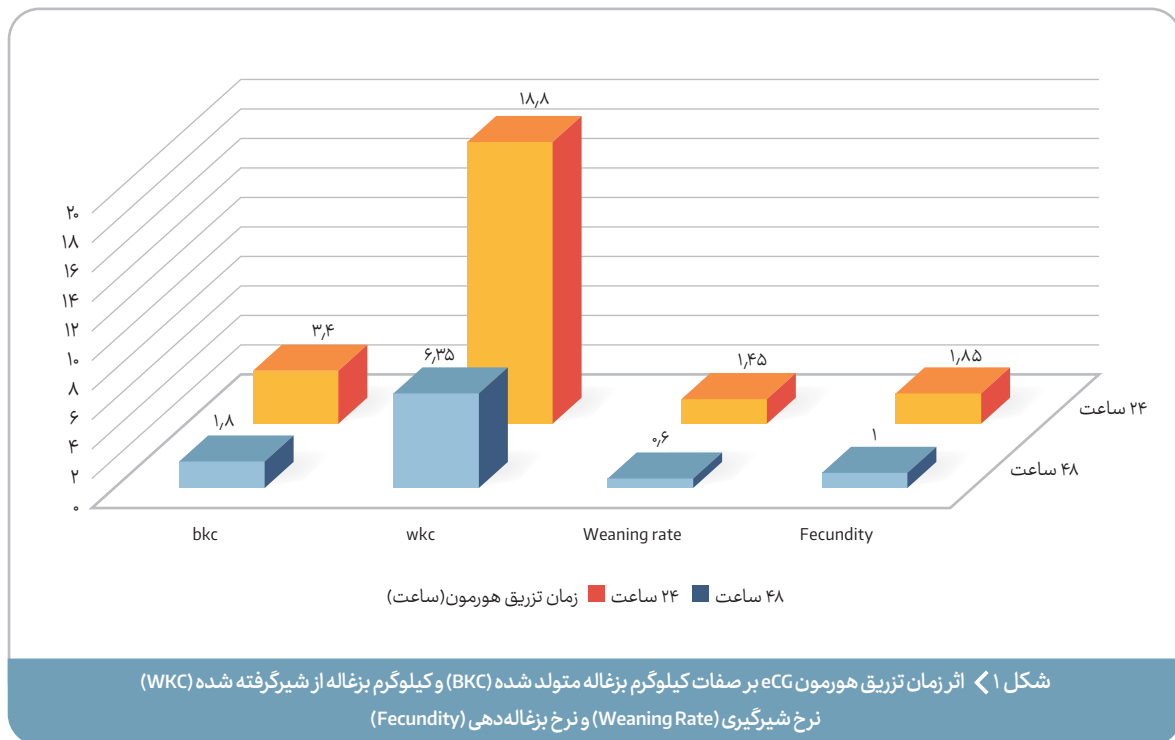


افزایش زادآوری بزهای مرخز با تزریق سرم مادیان

مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان کردستان^۱

۶ بیان مسئله

بز مرخز، بومی نواحی کردنشین است و به نام محلی (بزنه مهران) تنها بز تک پوششی کشور و تولیدکننده الیاف موهر (الیافی براق، ظریف و نرم) با نام محلی (مهران) است. بز مرخز یکی از نژادهای منحصر به فرد و یک منبع ژنتیکی با ارزش در منطقه کردستان است.



در چند سال اخیر جمعیت آن به شدت کاهش یافته و در حال حاضر به حدود ۱۵۰۰ راس رسیده است به طوری که این نژاد در معرض خطر نابودی قرار گرفته است. علت اصلی این امر، کاهش درآمد حاصل از پرورش بزمرخز در مقایسه با سایر فعالیت‌های اقتصادی منطقه می‌باشد. لذا انجام تحقیقات به منظور افزایش سوددهی و توان رقابت این بخش با سایر فعالیت‌های اقتصادی منطقه که عموماً غیرتولیدی و از جمله مشاغل کاذب می‌باشند، امری ضروری به نظر می‌رسد. در این راستا افزایش بازده تولیدمثل با استفاده از تکنیک‌های جدید تولیدمثلی از راهکارهای اصلی است. روش‌های هورمونی، معمولاً روش‌های مؤثرتری برای القاء فعلی حیوانات ماده و همچنین هم‌زمان‌سازی فعلی و تعیین زمان مناسب برای تلقیح مصنوعی هستند. استفاده از اسفنج آغشته به پروژسترون با هدف تنظیم و هم‌زمان‌سازی دوره فعلی و مقدار و زمان تزریق هورمون eCG با توجه به اثر آن در توسعه فولیکولی و نرخ تخمک‌ریزی از ابزارهای لازم در برنامه‌های نوین تولیدمثلی در گوسفند و بز هستند.

۶ معرفی دستاورد

هم‌زمان‌سازی فعلی ماده بزمرخز داخل فصل تولیدمثل (۱۵ شهریور لغایت ۳۰ آبان) با استفاده از اسفنج داخل واژنی پروژسترون به مدت ۱۴ روز و تزریق ۴۰۰ واحد بین‌المللی (IU) هورمون سرم مادیان آبستن (eCG) به صورت عضلانی در فاصله‌ی ۲۴ ساعت قبل از خارج نمودن اسفنج، به همراه فلاشینگ دو هفته قبل و بعد از جفت‌دهی در ایستگاه پرورش بزمرخز سنندج در حجم عملیاتی ۶۰ رأس به مدت دو سال انجام شد که سبب افزایش نرخ بزغاله‌دهی ۱/۸۵ در مقایسه با زمان ۴۸ ساعت قبل از خارج نمودن اسفنج شد. نرخ بزغاله‌دهی در زمان تزریق ۴۸ ساعت قبل از خارج نمودن اسفنج ۱/۰۰ بود.

۶ فرایند تجاری‌سازی دستاورد

دستورالعمل پیشنهادی در ایستگاه‌های پرورش بزمرخز سارال و دهگلان و گله‌های مردمی شهرستان‌های بانه و آرمده با مدیریت و آموزش کارشناسان مرکز تحقیقات کشاورزی، ترویج و بهبود تولیدات دامی در حال انجام است و انتظار می‌رود با آشنایی دامداران با مزیت‌های این روش در افزایش تولید بزغاله، از طریق فعالیت‌های ترویجی از قبیل روز مزرعه، انتقال یافته‌های تحقیقاتی، برنامه‌های رادیویی و تلویزیونی، برنامه نظام نوین ترویج محققان معین و طرح یاوران تولید توسعه و گسترش یافته و استفاده در سطح وسیع‌تر منجر به افزایش جمعیت در حال انقراض بزمرخز در زیستگاه طبیعی شود.

۶ پتانسیل اقتصادی و اثر بخشی

۱	افزایش درصد باروری، از ۷۵ به ۱۰۰ درصد
۲	افزایش نرخ بزغاله‌دهی از ۱ به ۱/۸۵
۳	افزایش نرخ از شیرگیری بزغاله از ۶/۰ به ۱/۴۵
۴	افزایش تعداد ماده بز چندقلوزاییده از ۶ به ۱۲ رأس
۵	افزایش کیلوگرم بزغاله از شیرگرفته شده از ۶/۳۵ به ۱۸/۸